

dant, et proprii parochi (vel alterius sacerdotis ad hoc deputati) brevem exhortationem audiant.

701. *Ad praeservandam iuventutem quid speciatim notandum circa officinas?*

I. Curandum ut in loco instituatur societas pro sanctificatione festorum, seu (ut hodie it. dicitur) *Lega per il riposo festivo*, eo fine ut iuvenes operarii diebus festis ad Oratoria vel Ecclesias accedere possint.

II. Parochi notent quibus in officinis nulla vel minora adsint pericula, et, in magnis civitatibus, earundem elenchum habeant, curando ut pueri atque adolescentuli ad illas mittantur.

PUNCTUM IV.

Agitur de quarto medio, et ostenditur quomodo sit adlaborandum pro bono Cleri, et speciatim 1° ut sanctitate et doctrina magis magisque praeferat; 2° ut caveat a periculo ne ille ipse gliscentibus erroribus aliquo modo inficiatur, aut in novis mediis adhibendis bonam quidem intentionem habeat, sed non recte procedat; 3° ut vocationes ad statum ecclesiasticum promoveantur et custodiantur.

702. *Cur dicitur, esse adlaborandum, ut Clerus his temporibus virtute et doctrina magis magisque praeferat?* Quia vis maior religionis residet in Clero, scilicet in Episcopis, parochis aliisque sacerdotibus, qui in bello, quod hodie adeo fervet, debent opponere se ipsos *murum pro domo Israel*. (Ezech. VIII. 5). Maior doctrina maiorque sapientia in Clero exigitur non solum ut magis existimetur, melius officii suis satisfaciat, atque nervosa praedicatione religionem defendat; sed etiam ut in circumstantiis, quae saepe sunt difficiles et salebrosae admodum, quoad hodiernum motum catholicum recte se gerat. Exigitur autem maior virtus et sanctitas, quia his diebus ho-

stes religionis animadvertunt in sacerdotes multo magis quam antea, illorumque mores acrius investigant, omnemque vel minimam arripiunt occasionem illos lacescendi diceriis, criminationibus et calumniis; et hoc medio assequuntur ut multi fidem amittant. Sed rem istam multo melius declarat Sanctissimus Dominus N. Leo XIII, in Encyclica *Etsi nos* (apud Acta XIV. pag. 343), ubi dicit: « Si
« Episcoporum est plurimum operae et studii in fingenda
« probe omni iuventute ponere, longe plus ipsos elabo-
« rare in clericis verum est, qui in Ecclesiae spem ado-
« lescunt et participes adiutoresque munerum sanctissi-
« morum sunt aliquando futuri. Causae profecto graves
« et omnium aetatum communes decora virtutum multa
« et magna in sacerdotibus postulant: verum tamen no-
« stra haec aetas plura quoque et maiora admodum flagi-
« tat. Revera fidei catholicae defensio, in qua laborare ma-
« xime sacerdotum debet industria, et quae est tantopere
« his temporibus necessaria, doctrinam desiderat non vul-
« garem atque mediocrem, sed exquisitam et variam;
« quae non modo sacras sed etiam philosophicas disciplinas
« complectatur, et physicorum sit atque historicorum tra-
« ctatione locuples. Eripiendus est enim error hominum
« multiplex, singula cristianae sapientiae fundamenta con-
« vellentium: luctandumque persaepe cum adversariis ap-
« paratissimis, in disputando pertinacibus, qui subsidia sibi
« ex omni scientiarum genere astute conquirunt. — Simi-
« liter cum hodie magna sit et ad plures diffusa corruptela
« morum, singularem prorsus oportet in sacerdotibus esse
« virtutis constantiaeque praestantiam. Fugere quippe con-
« sortium hominum minime possunt: imo applicare se pro-
« prius ad multitudinem ipsis officii sui muneribus iubentur:
« idque in mediis civitatibus, ubi iam nulla fere libido est,
« quin permissam habeat et solutam licentiam. Ex quo intel-
« ligitur virtutem in Clero tantum habere virium hoc tem-
« pore debere, ut possit se ipse tueri firmiter, et omnia cum
« blandimenta cupiditatum vincere, tum exemplorum peri-

« cula sospes superare. — Praeterea conditas in Ecclesiae
 « perniciem leges consecuta passim clericorum paucitas
 « est: ita plane ut eos, qui in sacros ordines Dei munere
 « leguntur, duplicare operam suam necesse sit, et excel-
 « lenti sedulitate, studio, devotione exiguam copiam com-
 « pensare. Quod quidem utiliter facere non possunt, nisi
 « animum gerant tenacem propositi, abstinentem, incorru-
 « ptum, charitate flagrantem, in laboribus pro salute ho-
 « minum sempiterna suscipiendis promptum semper atque
 « alacrem ».

703. Sed in puncto adeo momentoso non erit abs re
 adhuc magis ad particularia descendere; et proinde noto
 sequentia.

I. Imprimis probe cognoscere oportet nova decreta
 seu novas decisiones S. Sedis; maxime vero quid nos do-
 cuerit SS. mus D. N. Leo XIII in suis stupendis Encyclicis,
 quae mala praesentia eorumque remedia respiciunt. Prae-
 cipuae (ad rem nostram) sunt quae incipiunt AETERNI
 PATRIS, contra falsam philosophiam, quae malorum omnium
 origo fuit (Acta XII. 97); LIBERTAS, contra liberalismum
 (l. c. XX. 593); HUMANUM GENUS et INIMICA VIS, contra
 sectam massonicam (l. c. XVI. 417 et XXV. 274); RE-
 RUM NOVARUM et GRAVES DE COMMUNI contra socialismum;
 quibus duabus accedit instructio eiusdem Summi Pontificis
 iussu edita a S. Congr. negotiis ecclesiasticis extraordina-
 riis praepositae (l. c. XXIII. 641. XXXIII. 385 et
 XXXIV. 401); IMMORTALE DEI, de Civitatum constitutione
 christiana (l. c. XXVIII. 161); SAPIENTIAE CHRISTIANAE,
 de officiis civium (l. c. XXII. 385); ETSI NOS, ad Episco-
 pos Italiae (l. c. XIV. 337); DALL' ALTO, *Lettera ai Ve-
 scovi, al Clero, e al popolo d' Italia* (l. c. XXIII. 193);
 et alia SPESSE VOLTE circa associationes catholicas (l. c.
 XXXI. 191); NOVUM ARGUMENTUM, Epistola circa consecra-
 tionem Sacrae Familiae (l. c. XXIII. 318). Adde Constitu-
 tionem OFFICIORUM, circa prohibitionem librorum et regulas
 pro libris vel diariis evulgandis etc. (l. c. XXIX. 388).

In particulari autem et stricte quoad Clerum, Encycl.
 PROVIDENTISSIMUS DEUS, circa studia biblica et contra nimiam
 libertatem in interpretanda S. Scriptura (l. c. XXVI.
 269); nec non decretum circa sacram praedicationem (l. c.
 XXVII. 162).

II. Oportet etiam ut Clerus prae oculis habeat instru-
 ctiones suorum Episcoporum. Episcopi nostri Aemiliani in
 cit. litteris: *L'azione dei sacerdoti in Italia nell' ora
 presente, dicunt: Neppure potrà alcuno per sottrarsi
 alla dipendenza dovuta al proprio Vescovo, addurre a
 pretesto, interpretando a suo talento l'angusta parola,
 che questa o quella cosa l'ha detta il Papa. Dio voglia
 che sempre e da tutti si faccia ciò che dice il Supremo
 Gerarca! È necessario però avvertire, che gli ordini
 del Sommo Pontefice sono trasmessi ai Vescovi, che sono
 questi sempre i primi a conoscerli, studiarli, e appli-
 carli alle rispettive Diocesi, e che a loro soltanto si ap-
 partiene la vigilanza immediata sull'adempimento delle
 Pontificie disposizioni. Nè su tale argomento potrà mai
 alcuno accogliere dubbio o timore qualsiasi; imperocchè
 è notissima a tutti la perfetta unione che ciascun Ve-
 scovo mantiene col Papa, e la soggezione pienissima che
 tutti gli professano, e professeranno anche a costo della
 propria vita. Si faccia pure e sempre ciò che ha detto
 il Papa. Ma soprattutto ciascuno del Clero e del Laicato
 cattolico tenga ogni giorno ben fisso in mente che il
 Papa vuole « quidquid consilii vel singuli vel consociati
 « homines efficiendum suscipiant, meminerint Episcoporum
 « auctoritati esse penitus obsequendum. Decipi se non si-
 « cant vehementiori charitatis studio, quod quidem, si
 « quam iacturam obtemperacionis suadeat, sincerum non
 « est, neque solidae utilitatis efficiens neque Deo gratum ».*
*Volgendo poi l' Augusto Gerarca la sua venerata parola
 ai Vescovi, ha scritto: « In eo vestrae evigilent curae
 « atque auctoritas valeat moderando, cohibendo, obsistendo,
 « ut nec cuiusvis specie boni fovendi sacrae disciplinae*

« laxetur vigor, nec perturbetur ordinis ratio, quem Christus Ecclesiae suae praefinivit » (Encyclica *Graves de communi*).

III. Expedit etiam ut sacerdotes, et speciatim parochi habeant et legant 1° Opera vel opuscula probatorum auctorum de rebus hodiernis disserentia, v. g. circa positivum, evolutionismum, socialismum, democratiam christianam, capsas rurales, divortium, ipnotismum, spiritismum etc. etc. 2° Aliquod diarium, vel aliquam ephemeridem; ita tamen ut tum quoad sana principia, tum quoad veritatem notitiarum inter meliores seligantur.

IV. In illis autem rebus, de quibus S. Sedes et Episcopi nihil adhuc definierint, maxime oportet ut virorum qui fide probata, aetate, ingenio, ponderatione, experientia, magis auctoritatis habent, consilia audiantur. Hoc etiam innuit SS. mus D. N. dum in allocutione ad Sacrum Collegium (23 Dic. 1891) dixit: *Vengano i giovani e conferiscano volenterosi la energica e calda operosità propria dell'età loro: vengano i più maturi, e rechino fiducia, oltre alla provata fede, la ponderazione e il senno, frutti dell'esperienza.* Et prius in Encyclica *Graves de communi* dixerat: « Eorum praesertim advocanda est benigna opera, quibus et locus et census et ingenii animique cultura plus quiddam auctoritatis in civitate conciliant. Ista si desit opera, vix quidquam confici potest quod vere valeat ad quaesitas popularis vitae utilitates ».

V. Advertendum quod, ut sacerdotes existimationem sibi concilient quoad doctrinam, valde etiam interest, ut non solum sanis principiis imbuantur et circa omnia recte sentiant, sed etiam formae externae attendant; unde in praedicatione bonae eloquentiae regulas servent, bene et expedite recitent, et, sin minus elegantiam, saltem proprietatem sermonis adhibeant. Quid enim si hodie sermo nimis rudis adhiberetur, aut facta prorsus incredibilia narrantur etc.?

VI. Quoad virtutem autem, haec tempora exigunt speciatim maiorem activitatem, continentem laborem, et magnum zelum. SS. mus D. N. (Encycl. *Etsi nos*) dicit: « Intelligant quicumque amant catholicum nomen, tempus iam esse... nullo pacto languori desidiaequae se dedere: cum nemo celerius opprimatur quam qui vecordi securitate quiescunt... Vos itaque, Venerabiles Fratres, excitate cessantes, cunctantes impellite etc. ». Et in Encycl. *Humanum genus* ait: « Oppugnatio tam vehemens propugnationem postulat parem... Concordibus animis contra progredientem sectarum vim conferti immotique consistant »; et (Encycl. *Inimica vis*) subiungit: « In tanta rerum malarum audacia, nec satis est cavere sectae terribilissimas insidias; illud quoque necessarium, capessere pugnam... Quapropter vestrum est, Venerabiles Fratres, accendere suasionem, hortatu, exemplo animos; et in Clero populoque vestro studium religionis salutisque fovere operosum, constans, impavidum... Ardorem animi pristinum in fide avita tuenda, vulgo aiunt apud Italas gentes deferbuisse. Nec fortasse falso: propterea quod... plus quidem videntur adhibere contentionis qui inferunt religioni bellum, quam qui propulsant. At vero salutem cupientibus nihil medium inter laboriosum certamen aut interitum. Itaque in secordibus et languidis excitanda, Vobis adnitentibus, virtus est, in strenuis, tuenda: pariterque, omnium dissidiorum extincto semine, efficiendum ut ductu auspiciisque vestris una omnes mente eademque disciplina in certamen animose descendant ».

VII. Advertendum praeterea quod aetate nostra 1° Civilitas et instructio valde crevit. 2° Agriculae quoque politiore vitam ducunt, et non amplius antiqua ruditate laborant. 3° Personae civilis conditionis villas et paroecias rurales magis frequentant. Hinc oportet ut Clerus (qui in omni bono praecellere et spectabilem se reddere debet), nedum in civitatibus sed etiam ruri, magis quam antea decori et munditiei (v. g. quoad vestes, maxime vero quo-

ad templum et sacras supellectiles) consulat; proprietatem in cantu sacro adhibeat; urbanitatis regulas servet; atque etiam salubritatis (it. *igiene*) rationem habeat.

704. *Cur dicitur esse cavendum ne Clerus ipsemet gliscentium errorum infectionem subeat?* Hoc contingeret speciatim in sequentibus heu nimis practicis casibus; nempe si sacerdotes 1° liberalismo inficerentur, atque (uti aiunt) liberales-catholici evaderent (Vide *Casus consc. an. 1894 cas. I*). 2° Si male sentirent de S. Sedis dominio temporali, vel iudicarent quod in praesentibus circumstantiis ad urnas politicas concurrere expediret (vide *Cas. consc. an. 1892 cas. II*). 3° Si essent de illis qui vellent conciliationes impossibiles, v. g. ut S. Sedes cum Gubernio Romae residente plenam pacem concluderet, vel etiam generatim *cum progressu, cum liberalismo et cum recenti civilitate se conciliaret et componeret* (Propositio damn. a Pio IX). 4° Si faciendum censerent ut Ecclesia obsequeretur tempori, et flecteret sese atque accomodaret etiam ad res et doctrinas falsas vel iniquas vel impias; quo in puncto SS. mus D. N. (Encycl. *Libertas*) dicit: « Nullum tempus
« vacare religione, veritate, iustitia potest; quas res ma-
« ximas et sanctissimas cum Deus in tutela Ecclesiae esse
« iusserit, nihil est tam alienum quam velle ut ipsa quod
« falsum est vel iniustum dissimulanter ferat, aut in iis
« quae sunt religioni noxia conniveat ». Et Apostolus (Hebr. *XIII. 8*) ait: « Iesus Christus heri et hodie: ipse
« et in saecula ».

Notandum quod sacerdotes his vel similibus pravis principiis facile imbuerentur si cum viris liberalibus familiaritatem inirent, aut diaria liberalismo infecta legerent.

705. *Cur dicitur esse quoque cavendum ne Clerus in novis mediis adhibendis, bonam quidem intentionem habeat, sed non recte procedat?* Casus principales essent sequentes.

Primus est si conciones polemicae, cum periculo ut potius noceant, fierent ubi non sunt necessariae, vel

nimis frequenter, vel a concionatoribus ad hoc non idoneis, vel obiectiones exponendo, et non triumphaliter resolvendo. Rem istam (de qua aliquid dixi supra *n. 122 et 690*) declarat simulque sua auctoritate confirmat S. C. Epp. et RR. inquires: « Quod vero ad illas polemicas
« collationes attinet, quae religionis ab adversariorum im-
« pugnationibus defensionem spectant, sunt equidem idem-
« tadem necessariae, at cuiusvis humeri onus non sunt,
« sed solummodo robustiorum. Imo ipsi maxime strenui
« oratores magna debent prudentia uti: huiusmodi enim
« apologiae in iis tantummodo locis iisque temporibus, at-
« que iis auditoribus faciendae sunt, qui vere illis egeant,
« et a quibus aliquod spirituale emolumentum reapse spe-
« rari possit: cuius rei iudices maxime omnium compe-
« tentes locorum quorumlibet Episcopos esse manifeste
« patet. Has vero apologias ea decet ratione fieri, ut earum
« demonstratio in doctrina sacra potius, quam in humanis
« seu naturalibus argumentis, solidissime fundetur; tali
« demum sapientia ac perspicuitate elaborari, ut periculum
« evitetur ne in quorundam auditorum mentibus altius de-
« fixi errores inhaereant, quam oppositae veritates, magis
« que percellant animos obiecta quam responsa. Praesertim
« vero cavendum est, ne frequentior quam par est, harum
« collationum usus aestimationi noceat et desiderio mora-
« lium concionum, quasi vero istae inferioris ordinis ac
« minoris momenti sint, quam polemicae, ac proinde prae-
« dicatorum et auditorum vulgo relinquendae; dum con-
« tra omnino constat, moralem praedicationem fidelium
« universitati longe maxime necessariam esse, nec nobili-
« tate a polemica vinci: ac proinde etiam valentiores et
« celebriores oratores in auditorum conspectu quantumli-
« bet electissimo ac frequentissimo, hanc deberent, saltem
« aliquando, sincero zelo exercere. Quod nisi fiat, frequen-
« tes isti auditores semper de erroribus disserere audient,
« qui saepenumero in iis, qui intersunt, nequaquam repe-
« riuntur; nunquam vero de culpis vitiisque; quae in hisce

« potius auditoribus, quam fortasse in aliis, profecto vulgaribus, abundare solent » (*Decr. 31 Iul. 1894* apud *Acta XXVII. 168*).

706. Alter casus contingit in illis concionatoribus qui, ad non displicendum hodiernis naturalistis et rationalistis, summopere cavent ne unquam nominent infernum, vel iudicium divinum, vel miracula. Insuper nunquam citant sacram Scripturam, vel Concilia, vel Sanctos Patres, sed solum auctores profanos, philosophos, atheos etc. Denique nunquam mentionem faciunt fidei, sed quod est de fide vocant opinionem vel convictionem; imo fortasse eo usque procedunt ut, etiam in catholicis, examen dubitativum tamquam licitum tradant, et (contra decretum Concilii Vat. C. III) dicunt, ita neminem cogi ad credendum, ut unusquisque possit tunc solum religionem amplecti, quando examine facto illam veram esse deprehenderit. Quantum concionatores huiusmodi fidei et religioni praeiudicent, unusquisque videt.

707. Tertius casus accidit in illis, qui e suggestu dicunt (plus vel minus explicite) ignem inferni non esse materialem sed metaphoricum. Hoc in concionibus ad populum certe dici nequit; ex una parte enim ageretur de doctrina a communi Ecclesiae sensu reiecta, et ex alia fideles scandalizarentur et confunderentur magnumque quoad ipsam fidem detrimentum subirent; idque confirmatur ex responso S. Poenitentiariae (Cf. *Praxim Ed. III. Vol. I. n. 118*). De re ista loquuntur (inter alios) Perrone (*Vol. III. 804*), et Laforet (*I dogmi cattolici Vol. IV. L. XXVI. C. 1*); sed hoc solo sensu intelligi debent.

708. Quartus casus esset si prudentia non adhiberetur dum recentiores progressus sive in scientiis sive in studiis historicis non viderentur compatibles cum antiquis interpretationibus S. Scripturae aut historiis. Cavendum enim non solum a periculo errandi in nova interpretatione (qua in re standum Encyclicae *Providentissimus Deus* SS. mi D. N. Leonis XIII); sed etiam a scandalo populi (ut modo

dicebam), si novitas male audiretur et longe plus malum quam bonum afferret. Loquendo autem in particulari de factis historicis, teneri debent regulae sequentes. Si res quae narrari vellet iam esset certe falsa, tunc, solum aperte declarando quod de apologo agitur, narrari posset. Si tamen res ipsa in antecessum tradita fuisset ut vera, eamque Christifideles tamquam certissimam haberent (prout in miraculo alicuius Imaginis false evulgato contingere posset), tunc a dicta declaratione abstinendum simulque de ea re prorsus silendum esset. Sed ut plurimum res erit non iam certe falsa, sed dubia (hodie enim quidquid miraculosum est nimis facile tamquam falsum reiicitur). Stante autem dubio, narratio fieri poterit dicendo: *Legitur, dicitur, fertur* etc.

709. Ultimus casus contingeret si Clerus non bene procederet quoad modum obviandi socialismi, et concurrerit ad actionem catholicam. Speciatim autem contingeret 1° in illis qui circa socialismum, operariis ita faverent, ut sarta tectaue minime remanerent iura divitum atque eorum qui operarios ipsos conducunt; et sic de socialismi ipsimet aliquo modo peccarent. 2° In illis qui, longe ab illa unione a qua sola vis fortior efformatur, et quae tantummodo in perfecta obedientia legitimis ducibus consistere potest, semper consilio proprio procedere vellent.

710. *Cur denique dicitur esse adlaborandum ut vocationes ad statum ecclesiasticum promoveantur et custodiantur? Et quomodo parochi pro re ista, et generatim pro bono Cleri, adlaborare poterunt?*

I. Quanta sit in plurimis locis Cleri paucitas, et proinde necessitas promovendi vocationes ad statum ecclesiasticum, iam omnibus notissimum est.

II. In hunc finem maxime valent sequentia: 1° Quae deserviunt ad sanctificandam paroeciam et maxime iuventutem, deserviunt etiam ad promovendas vocationes, quae solum in familiis bonis et in iuvenibus bonis verificari solent. 2° In instructionibus catechisticis oportet ut non desit

instructio circa electionem status, circa consilia evangelica, circa dignitatem status sacerdotalis, circa maiorem facilitatem salutem aeternam in illo assequendi, et denique circa necessitatem in qua versatur Ecclesia habendi bonos sacerdotes. 3° De re ista sermo habendus est etiam occasione sacrae missionis, maxime vero in exercitiis spiritualibus pro adolescentulis, atque in collegiis. 3° Plurimum iuvant exempla aedificantia, et maxime publicae narrationes laborum et fructuum sacrarum missionum quae in nostris ipsis locis a nostris sacerdotibus peraguntur. 4° Denique ruri et in parvis oppidis valde iuvant, imo necessariae sunt scholae privatae, quae pro primis rudimentis a parochis ipsis fiant vel procurentur.

III. Quomodo autem vocationes custodiri debeant, expositum fuit supra (*n. 294 et seq.*). Hic dico solum quod, si forte Clerici pro exercitiis spiritualibus quotannis ad civitatem episcopalem non vocarentur, valde expediret ut parochi meliori modo possibili supplerent.

IV. Loquendo denique de bono Cleri in genere, illud certe a parochis (speciatim in villis et oppidis) quam maxime pendet. Medium autem principalissimum, praeter bonum exemplum, est unio. Sed quomodo parochi (aut archipresbyteri) obtinebunt ut eorundem sacerdotes cum illis sint uniti? Unionem istam obtinebunt sequendo illud ipsum monitum, quod Concilium Trid. (*XIII. 1*) ad Episcopos dirigit, inquit: « Se pastores, non percussores esse « meminerint, atque ita praeesse suis subditis oportere, « ut non eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant ». Sacerdotum nempe non solum iuvenum, sed etiam (imo praecipue) senum, amorem sibi concilient. In hunc finem quae supra dicta fuerunt (*n. 689*) semper prae oculis habebunt, et si aliqua correctio necessaria videretur, maxime attendere deberent ad aliud eiusdem Concilii monitum: « Si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est servanda praeceptio, ut « illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et

« patientia, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas; plus exhortatio quam comminatio; plus charitas quam potestas ». Dum autem parochi a propriis sacerdotibus amantur, iam ab illis, vel simplici ostensione desiderii, quodcumque bonum obtinere, simulque adversariis agmen compactum opponere poterunt.

PUNCTUM V.

De quinto remedio; procurandam esse scilicet meliorationem paroeciae, speciatim quoad viros et excitando zelum christianum.

711. *Cur dicitur: speciatim quoad viros?* Quia 1° Desertio maior accidit in viris, qui longe magis quam foeminae a sectis innumeris quaeruntur et reapse illis adstipulantur. 2° Viri in societate habent officia magis momentosa, et proinde multo magis quam mulieres influere possunt in bonum si sint boni, et in malum si sint mali. Experientia autem patet quod, dum bonitas mulierum in pueros influit, postea pravitas virorum illos fere omnes iam inde a prima adolescentia pervertit et in extremam ruinam coniecit. 3° Pro re ista adeo necessaria, nisi dicere velimus Clerum valde deficere virosque negligere, certe oportet ut his temporibus de viris sit magis sollicitus, eorumque curam magis magisque adaugeat.

712. *Quo modo parochus curam virorum adaugere poterit?* Media sunt sequentia.

I. In sermonibus ad populum ostendat speciale desiderium eisdem iuvandi, atque adeo saepe et enixe illos roget ut Ecclesiam frequentent, verbum Dei audiant, atque (saltem in maioribus solemnitatibus) ad Sacramenta accedant.

II. Pro confessionibus magnam commoditatem eis praestet; et hac de re recolantur supra dicta (*n. 200*).

III. Valde iuvant conciones pro solis viris: quae ad modum sermonis familiaris valde clari et non prolixi,